

ОБЛАСНІ УЧНІВСЬКІ ОЛІМПІАДИ – 2023/2024 ⇒ ТЕХНОЛОГІЇ (ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ)

Людмила БОРИСЕНКО,

методист відділу природничо-математичних дисциплін Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНО ГРАМОТНОЇ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО СУСПІЛЬСТВА ШЛЯХОМ ЗАЛУЧЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ВСЕУКРАЇНСЬКИХ УЧНІВСЬКИХ ОЛІМПІАД З ТЕХНОЛОГІЙ (ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ)

Технології змінюють світ і саму людину, впливають на потреби, життєві цінності та розвиток особистості, інтегрують у собі досвід людства з перетворення енергії, матеріалів та інформації.

Розкриття та розвиток творчого потенціалу особистості учня, формування технічного та критичного мислення, здатності застосовувати знання на практиці, розв'язувати практичні завдання в побуті через практичне засвоєння основ дизайну, технологій та декоративно-ужиткового мистецтва реалізується на уроках технологій (трудового навчання).

Із метою виявлення та розвитку обдарованих учнів, стимулювання творчого самовдосконалення здобувачів освіти та підвищення інтересу до поглибленого вивчення технологій (трудового навчання) 28 січня 2024 року проведено III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання).

Загальна кількість учасників олімпіади відповідно до рейтингу становила 108 осіб, згідно із заявками – 54. Фактично в змаганні взяли участь 47 здобувачів освіти 9,11 класів із 25 територіальних громад області (9 клас – двадцять вісім, 11 клас – дев'ятнадцять) у складі 22 команд.

Під час олімпіади одинадцять здобувачів освіти виконували завдання за клас, старший їх навчання, а саме: три учні 8 класу за 9 клас, вісім учнів 10 класу за 11 клас. Серед них шість здобувачів освіти нагороджені дипломами I-III ступенів.

Запропоновані учасникам олімпіади компетентнісно зорієнтовані завдання було укладено предметно-методичною комісією для підготовки завдань III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, до складу якої входять науковці Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка:

Світлана Мазуренко, доцент кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності Навчально-наукового інституту професійної освіти та технологій, кандидат педагогічних наук, доцент, *голова комісії*;

Григорій Джевага, доцент кафедри педагогіки, психології і методики технологічної освіти Навчально-наукового інституту професійної освіти та технологій, кандидат педагогічних наук, доцент.

III етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання) проходив у два тури – теоретичний та практичний. Завдання відповідали змісту навчальної програми з урахуванням рівня складності випробувань IV етапу олімпіади з технологій (трудового навчання).

На теоретичному турі учасникам змагання було запропоновано за півтори години розробити проектну документацію з виготовлення виробу відповідно до зазначених вимог, наданих моделей-аналогів та переліку конструкційних матеріалів.

Завдання практичного туру з обслуговуючих видів праці передбачало: у 9 класі – виготовлення аксесуару для відпочинку (**маска для сну**), в 11 класі – аксесуара для зберігання швейного приладдя та інструментів (**органайзер із тканини**).

Для учасників із технічних видів праці завданням було:

у 9 класі – виготовлення **краватки-метелика** (аксесуар для одягу), в 11 класі – **підставки для зубочисток**.

Максимальна кількість балів за виконання всіх завдань становила 100 балів.

Протягом шести годин 23 учасниці з обслуговуючих видів праці (9 клас – 16, 11 клас – 7) та 24 учасники з технічних видів праці (9 клас – 12, 11 клас – 12) виконували завдання теоретичного та практичного турів.

Під час теоретичного туру учасники олімпіади на достатньому рівні продемонстрували вміння використовувати моделі-аналоги для аналізу та подальшого компонування об'єкта проектування, обирати з визначеного переліку необхідні конструкційні матеріали, описувати технологічну послідовність виготовлення виробу. За результатами теоретичного туру 31 учень (66 % від загальної кількості учасників) набрав більше половини від максимальної кількості балів.

Результати практичного туру показали, що переважна більшість учнів на достатньому рівні виконали технологічні операції відповідно до обраного способу обробки матеріалів та декоративного оздоблення виробу. 43 учасники змагання (91,5 % від загальної кількості учасників) набрали від 53,3 % до 98,3 % максимальної кількості балів.

За рішенням журі двадцять три учасники олімпіади (48,9 % від загальної кількості) здобули дипломи переможців: 4 – I ступеня, 8 – II ступеня, 11 – III ступеня.

Переможцями III етапу Всеукраїнської олімпіади стали учні, які виявили творчий підхід у проектуванні, конструюванні, моделюванні та виготовленні виробів.

Високі результати продемонстрували команди міст Чернігова і Ніжина, Городнянської/Тупичівської, Бахмацької/Батурицької, Менської, Деснянської, Ічнянської територіальних громад.

Найбільшу кількість балів за виконання завдання з обслуговуючих видів праці серед учениць 9 класу отримала **Анастасія Левченко**, учениця 8 класу Чернігівської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 19 Чернігівської міської ради.

Анастасія талановита, яскрава, творча особистість, дуже старанна і наполеглива. Дівчина захоплюється хореографією, є прикладом для інших учнів. «Сказати, що вона весела, оптимістична, яскрава – це нічого не сказати. Це – буря емоцій, позитиву, натхнення», – так характеризує свою ученицю вчителька трудового навчання **Мірошниченко Ольга Володимирівна**.

Вона дуже працьовита і вмє знаходити креативні рішення, творчо мислити.

Виріб Анастасії Левченко

Усі вироби, які діти шили на уроках трудового навчання, вона робила краще і швидше та дарувала матері, яка працює бригадиром на швейному виробництві. Для Анастасії дуже важлива її оцінка. Мама була дуже здивована, коли донька принесла до дому перший виріб – прихватку у вигляді рукавички.

Кожний виріб мав своє оригінальне оздоблення, яке Настя намагалася розробити самостійно.

«Мені подобається в цій дитині те, що вона дуже витримана, не впадає у відчай, якщо щось не виходить одразу,

намагається виправити помилки та навіть заспокоює вчителя», – з повагою до Анастасії каже вчителька.

Ольга Володимирівна – вчитель вищої категорії, має педагогічне звання «старший учитель».

Учитель володіє інноваційними освітніми методиками й технологіями, широким спектром стратегій навчання, активно впроваджує форми та методи організації навчально-виховного процесу, значну увагу приділяє роботі з обдарованими учнями, готує їх до участі в учнівських олімпіадах, має призерів II, III етапів Всеукраїнських учнівських олімпіад.

Бере активну участь у роботі методичного об'єднання, проводить презентації своєї роботи, майстер-класи. Велику увагу приділяє оснащенню кабінету трудового навчання, на базі якого проходять II етапи олімпіади з технологій (трудового навчання).

Переможцем III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з технічних видів праці став учень 9-А класу Ніжинської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 15 Ніжинської міської ради **Білим Ярослав**.

Життєве кредо для творчого та допитливого дев'ятикласника є вислів відомого німецького філософа й письменника Йогана Вольфганга фон Гете «Недостатньо тільки отримати знання, їх треба застосовувати. Недостатньо тільки бажати, треба діяти». Учень проявляє високий інтерес до предметів фізико-математичного й гуманітарного циклів, цікавиться не лише теорією, а й намагається практично використати здобуті знання.

Ярослав активний учасник шкільного гуртка з програмування та гуртка з ракетомодельювання Ніжинської станції юних техніків. За участь у змаганнях здобув призові місця, неодноразово нагороджений дипломами.

Учень демонструє велике бажання проявити свої інтелектуальні здібності. В загальноміському конкурсі «Найрозумніший учень Ніжина» (2024 р.) в номінації «Найрозумніший дев'ятикласник» Ярослав посів III місце.

Виріб Ярослава Білима

Вагома роль у становленні світогляду та інтересів Білима Ярослава належить його наставнику Панахну Володимирі Володимировичу, учителю трудового навчання і технологій та одночасно тренеру з ракетомодельювання.

Володимир Володимирович має вищу кваліфікаційну категорію, звання «вчитель-методист».

Творчий висококваліфікований учитель, нагороджений премією імені Софії Русової, нагрудним знаком МОН України «Василь Сухомлинський», майстер спорту, тренер, Суддя Міжнародного класу з ракетомодельювання.

Досконало володіє методикою організації освітнього процесу, вміло поєднує найбільш оптимальні, сучасні форми і методи роботи. Особливу увагу вчитель приділяє інноваційним технологіям, особистісно зорієнтованому навчанню учнів. На уроках навчає виконувати майстерні операції, схожі з умовами виробництва. Робить усе для того, щоб здобувачі освіти набули глибоких і міцних знань, умінь і навичок, уміло користувалися ними в житті. Кожен урок – вогник, біля якого Володимир Володимирович зігріває своїх учнів щирістю, людяністю, добротою.

Серед одинадцятикласниць з обслуговуючих видів праці перемогу здобула **Якименко Вікторія** – учениця 11-А класу Бахмацького ліцею №1 Бахмацької міської ради.

Вікторія є неодноразовою переможницею в III етапі Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання).

Дівчина володіє високим рівнем майстерності та знань, здатності думати і мислити нестандартно, знаходити нові шляхи та рішення для розв'язання проблем, виявляє унікальний підхід до творчості та інновацій.

Виріб Вікторії Якименко

білизну, одяг, плетучи сітки, виготовляючи різноманітні вироби для продажу на благодійних ярмарках.

«Люди з великим серцем», – говорять про них не тільки в ліцеї, а й в усій громаді.

Семенчук Ольга Іванівна – учитель вищої кваліфікаційної категорії, «вчитель-методист».

Творчий педагог, в арсеналі якого форми і методи роботи, спрямовані на розкриття та розвиток здібностей та потенціалу кожної дитини, її унікальності, надання навичок самоосвіти, уміння користуватися сучасними технологіями для реалізації завдань, які ставить життя. Щороку її учні отримують перемоги у II та III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання), творчих конкурсах.

Характерними якостями вчителя є виняткова працьовитість, відповідальність, креативність, щедрість душі.

Проявляє вражаючі навички конструювання та моделювання виробів різного рівня складності, відмінну здатність до аналізу та практичного застосування своїх творчих ідей.

Два роки Вікторія разом зі своєю наставницею **Ольгою Іванівною Семенчук** самовіддано підтримують Збройні Сили України, шиючи для захисників балаклави, наплічники, аптечки,

Найвищий результат з технічних видів праці в одинадцятикласників здобув **Ясь Станіслав** – учень 11 класу Тужарського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів Деснянської селищної ради.

Станіслав – позитивний, доброзичливий хлопець, здібний до навчання.

Юнак бере активну участь у громадському житті школи, володіє добрими організаторськими здібностями, має власну думку та відстоює її.

Є одним з лідерів учнівського самоврядування. Дуже відповідально ставиться до виконання громадських доручень. Має широке коло друзів, спокійний, урівноважений.

Виріб Станіслава

У вільний від навчання час, допомагає батькам по господарству, займається волейболом, футболом, настільним тенісом.

Підготуватися до олімпіади Станіславові допоміг учитель **Трохимець Михайло Михайлович** – досвідчений педагог, має вищу категорію та педагогічне звання «старший учитель». На уроках Михайло Михайлович знайомить учнів з основами виробництва, вчить застосовувати набуті знання на практиці, сприяє підготовці їх до самостійного життя.

Його заняттям притаманний творчий настрій, атмосфера доброзичливості та активної співпраці вчителя й учнів.

Учитель велику увагу приділяє роботі з обдарованими учнями. Його вихованці стають переможцями в II та III етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання).

Участь в олімпіаді з технологій (трудового навчання) спонукає здобувачів освіти замислитися про вибір майбутньої спеціальності, розвиває таланти та здібності особистості, відповідальність у досягненні поставлених завдань.

Проте, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.03.2024 № 315 «Про проведення IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з навчальних предметів у 2023/2024 навчальному році» IV етап Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання) у 2023/2024 навчальному році не проводився.

Завдання III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади з технологій (трудового навчання) 2023/2024 н.р.

Укладачі:

Світлана МАЗУРЕНКО,
доцент кафедри професійної освіти та безпеки життєдіяльності
Навчально-наукового інституту професійної освіти
та технологій НУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
кандидат педагогічних наук, доцент, голова комісії

Григорій ДЖЕВАГА,
доцент кафедри педагогіки, психології і методики технологічної
освіти Навчально-наукового інституту професійної освіти
та технологій НУ «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
кандидат педагогічних наук, доцент

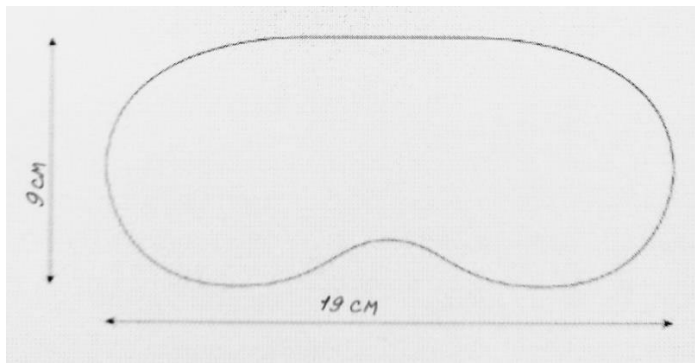
ОБСЛУГОВУЮЧІ ВИДИ ПРАЦІ 9 клас

Комплексна робота

Спроектувати та виготовити аксесуар для відпочинку – **маска для сну**. Виготовити викрійку, розкрити, пошити маску для сну. Оздобити виріб за власним задумом.

Контрольні мірки: висота маски = 9 см, довжина маски = 19 см, повний обхват виробу – 55 см. Контрольні мірки надаються виробу в готовому вигляді (рис. 1).

Рисунок 1. Ескіз маски для сну. Розміри відповідають виробу в готовому вигляді.

Теоретичний тур

Спроекувати аксесуар для відпочинку – *маска для сну*. Розроблення проектної документації рекомендується виконати у такій послідовності:

1. Розглянути вироби-аналоги (рис. 2).

Рисунок 2. Вироби-аналоги

2. Виконати ескіз власної ідеї зовнішнього вигляду маски для сну (з проставленими необхідними розмірами) та нанести декоративне оздоблення. Конструкція маски для сну не повинна бути копією запропонованих виробів-аналогів.

3. Обрати матеріали для виготовлення виробу з визначеного переліку конструкційних матеріалів (весь матеріал використовувати не обов'язково):

- тканина основна (бавовняна) – 0,5 м,
- тканина для оздоблення (бавовняна) (або декілька близьких за кольором до основної тканини) – 0,5 м;
- синтепон – 0,5 м;
- флізелін – 0,5 м;
- гудзики (для оздоблення) відповідно до кольору основної тканини.

4. Розробити технологічну послідовність виготовлення виробу, що проєктується.

Практичний тур

Виготовити та оздобити маску для сну, дотримуючись власного ескізу.

Використовуючи базову викрійку, змоделювати, розкрити та пошити аксесуар для відпочинку – *маску для сну*. Оздобити виріб за власним задумом.

ТЕХНІЧНІ ВИДИ ПРАЦІ

9 клас

Теоретичний тур

Спроектувати краватку-метелик як аксесуар одягу.

Розроблення проєктної документації рекомендується виконати у такій послідовності:

1. Розглянути вироби-аналоги краваток-метеликів (№1-6).

Виріб-аналог №1

Виріб-аналог №2

Виріб-аналог №3

Виріб-аналог №4

Виріб-аналог №5

Виріб-аналог №6

2. Визначити мінімум п'ять власних вимог до об'єкту проектування (технічні, технологічні, естетичні, ергономічні, функціональні), окремо врахувавши обов'язкові:

- габаритні розміри краватки не повинні перевищувати 140×50 мм;
- краватка-метелик повинна мати місце для кріплення резинки шириною 20 мм (див. позицію 1 виробу-аналогу №5). Розраховується, що резинка може фіксуватися до краватки-метелика стрічкою шириною 20 мм (див. позицію 2 виробу-аналогу №5).

3. Виконати опис ідеї проєкту із зазначенням відмінностей від вже відомих аналогів реалізації технічного завдання. Запропонована вами краватка не повинна бути копією виробів-аналогів.

4. Виконати ескіз власної ідеї зовнішнього вигляду краватки-метелика з проставленими необхідними розмірами, видами, розрізами і перерізами. Нанести ескіз декоративного оздоблення.

5. Обрати матеріал для виготовлення краватки-метелика з визначеного переліку конструкційних матеріалів (весь матеріал використовувати не обов'язково):

- дерев'яна шалівка листяної породи 10×50×350 мм.
- дерев'яний брусок листяної породи 50×50×200 мм.
- тришарова фанера 4×200×350 мм.
- жерсть 80×200 мм.
- пружний дріт Ø 1-1,5 мм довжиною 200 мм.
- матеріали для кріплення: цвяхи 1,2×20 мм і 2×40 мм;
- саморізи для деревини з потайною головкою 2×10 мм; 3,5×25 мм і 3,5×35 мм тощо.

6. Розробити технологічну послідовність виготовлення виробу, що проєктується. У змісті необхідно вказати раціональну послідовність технологічних операцій і до кожного пункту підібрати інструменти.

Практичний тур

Виготовити та оздобити краватку-метелик, враховуючи визначені вами вимоги до об'єкту проектування, дотримуючись власного ескізу та правил безпеки праці.

ОБСЛУГОВУЮЧІ ВИДИ ПРАЦІ

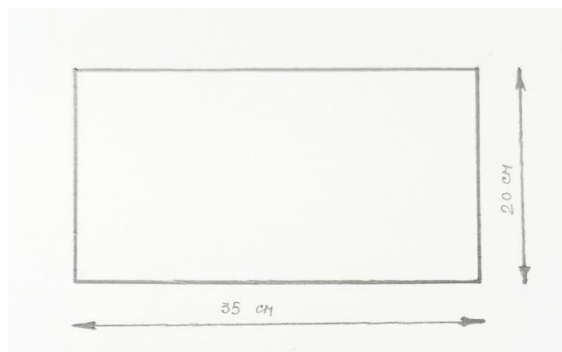
11 клас

Комплексна робота

Спроекувати та виготовити аксесуар для зберігання швейного приладдя та інструментів – *органайзер* з тканини. Виготовити викрійку, розкроїти, пошити органайзер. Оздобити виріб за власним задумом.

Контрольні мірки: прямокутник довжиною = 35 см, шириною = 20 см.

Контрольні мірки надаються виробу в *розгорнутому* готовому вигляді (рис. 1). Спосіб складання органайзера та кількість шарів складання може бути будь-яким і залежить від власної ідеї.

Рисунок 1. Ескіз органайзера. Розміри відповідають виробу в готовому вигляді.

Теоретичний тур

Спроекувати аксесуар для зберігання швейного приладдя та інструментів – *органайзер* з тканини. Розроблення проєктної документації рекомендується виконати в такій послідовності:

1. Розглянути вироби-аналоги (рис. 2).

Рисунок 2. Вироби-аналоги

2. Виконати ескіз власної ідеї зовнішнього вигляду органайзера для зберігання швейного приладдя та інструментів (з проставленими необхідними розмірами) та нанести декоративне оздоблення. Конструкція органайзера з тканини не повинна бути копією запропонованих виробів-аналогів.

3. Обрати матеріали для виготовлення виробу з визначеного переліку конструкційних матеріалів (весь матеріал використовувати не обов'язково):

- тканина основна (бавовняна) – 0,5 м,
- тканина для оздоблення (бавовняна) (або декілька близьких за кольором до основної тканини) – 0,5 м;
- синтепон – 0,5 м;
- флізелін – 0,5 м;
- гудзики (для оздоблення) відповідно до кольору основної тканини.

4. Розробити технологічну послідовність виготовлення виробу, що проєктується.

Практичний тур

Виготовити та оздобити органайзер для зберігання швейного приладдя та інструментів, дотримуючись власного ескізу.

Використовуючи базову викрійку, змодельовати, розкроїти та пошити аксесуар для зберігання швейного приладдя та інструментів – *органайзер* з тканини. Оздобити виріб за власним задумом.

ТЕХНІЧНІ ВИДИ ПРАЦІ**11 клас****Теоретичний тур**

Спроекувати підставку для зубочисток.

Розроблення проєктної документації рекомендується виконати у такій послідовності:

1. Розглянути вироби-аналоги підставок для зубочисток №1-6.
- 2.

Виріб-аналог №1

Виріб-аналог №2

Виріб-аналог №3

Виріб-аналог №4

Виріб-аналог №5

Виріб-аналог №6

3. Визначити мінімум п'ять власних вимог до підставки для зубочисток (технічні, технологічні, естетичні, ергономічні, функціональні), окремо врахувавши обов'язкові технічні вимоги:

- підставка повинна вміщувати не менш 20 штук зубочисток;
- двостороння зубочистка, у середньому, має довжину 62 мм і діаметр 2 мм;
- зубочистка повинна вийматися легко і зручно.

4. Виконати опис ідеї проєкту із зазначенням відмінностей від вже відомих аналогів реалізації технічного завдання. Запропонована вами підставка для зубочисток не повинна бути копією виробів-аналогів.

5. Виконати ескіз власної ідеї зовнішнього вигляду підставки для зубочисток з проставленими необхідними розмірами, видами, розрізами і перерізами. Нанести на ескізі декоративне оздоблення.

6. Обрати матеріал для виготовлення підставки для зубочисток з визначеного переліку конструкційних матеріалів (увесь матеріал використовувати не обов'язково):

- дерев'яна шалівка листяної породи 10×50×350 мм – 2 шт.;
- дерев'яний брусок листяної породи 50×50×200 мм;
- тришарова фанера 4×200×350 мм;
- жерсть 80×200 мм;

– матеріали для кріплення: цвяхи 1,2×20 мм і 2×40 мм; саморізи для деревини з потайною головкою 2×10 мм; 3,5×25 мм і 3,5×35 мм тощо.

7. Розробити технологічну послідовність виготовлення виробу, що проєктується. В змісті необхідно вказати раціональну послідовність технологічних операцій і до кожного пункту підібрати інструменти.

Практичний тур

Виготовити та оздобити підставку для зубочисток, враховуючи визначені вимоги до об'єкту проєктування, дотримуючись власного ескізу з проставленими розмірами та правил безпеки праці.